

Vattenbruksstrategi 2022

- *en konkurrenskraftig, hållbar och växande näring*

Statsrådets principbeslut 4.12.2014

En hållbar tillväxt som mål

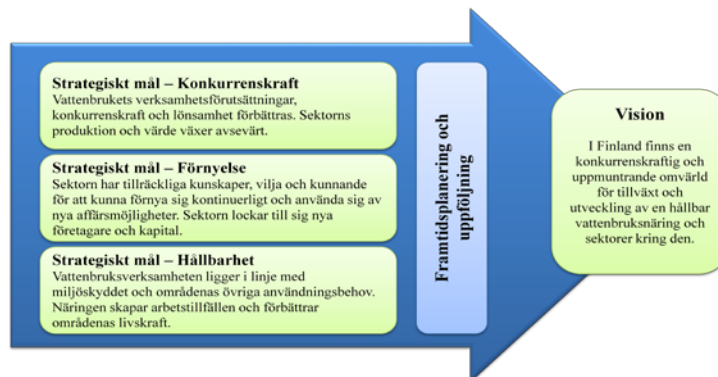
Bioekonomin förutspås framstå som en central föregångsfaktor när Finland strävar mot ett resurseffektivt samhälle.

Vattenbruket betraktas som ett av de bästa sätten att producera djurprotein i synnerhet av den anledningen att fiskar har förmåga att använda födan på ett effektivare sätt än landuppfödda djur. Likaså är vattenväxternas och algernas produktionspotential mångfaldig jämfört med landodlade växter. Fiskodlingen har redan genomgått en omvälvning – över hälften av den fisk som vi konsumerar är ursprungligen odlad och andelen odlad fisk i konsumtionen växer snabbt. Samtidigt har det skapats en snabbt växande marknad för vattenbrukskunnande och -teknologi.

Enligt målet för bioekonomistategin ska Finland vara ett föregångsland inom bioekonomin. En hållbar och resurseffektiv livsmedelsproduktion är ett av de bioekonomiska kärnområdena. Vattenbruket som är en miljö- och resurseffektiv produktionsform placerar sig i kärnan av den blå biotekniken. Insatserna enligt regeringsprogrammet som bidrar till att äta närmät och att genomföra det livsmedelspolitiska programmet framhäver också vikten av att utveckla den inhemska primärproduktionen på ett hållbart sätt.

Ett hållbart vattenbruk, vattenbrukskompetensen och -teknologin har en stor tillväxtpotential såväl på den inhemska som på den utländska marknaden. Ett hållbart vattenbruk kan bli en viktig sektor som skapar förutsättningar för en ny företagsverksamhet och nya arbetstillfällen, höjd självförsörjningsgrad i fråga om fisk och därigenom för en balanserad handelsbalans. För att möjliggöra denna utveckling med hjälp av politikåtgärder har man målet att bygga upp en konkurrenskraftig omvärld som sporrar till tillväxt och förnyelse och samtidigt tryggar verksamhetens ekologiska hållbarhet.

Europaparlamentets och rådets förordning 1380/2013 om den gemensamma fiskeripolitiken förutsätter att medlemsstaterna bereder nationella strategier som förbättrar vattenbrukssektorns konkurrenskraft, minskar den administrativa bördan samt främjar tillträdet till lämpliga odlingsområden. I Finland påverkas vattenbrukets utveckling och konkurrenskraft särskilt av lagstiftningen, efterfrågan på produkter och det globala marknadsläget. Statsrådet godkände denna vattenbruksstrategi som gäller Fastlandsfinland i form av ett principbeslut 4.12.2014.

1. Vattenbruksproduktionens tillväxt ligger i tiden

En snabbt växande och utvecklande sektor

En snabb befolkningsökning, urbanisering och en ökad konsumtion i de utvecklande länderna har snabbt ökat efterfrågan på föda. Konkurrensen om att använda mark för produktion av mat har blivit hårdare. Vattenbrukets betydelse för världens matförsörjning har ökat snabbt. Vattenbruket betraktas som ett av de mest potentiella och hållbaraste sätten att producera djurprotein åt den snabbt växande befolkningen. Detta grundar sig på att tillväxthastigheten och produktionspotentialen hos vattenfauna och vattenflora är mångfaldiga jämfört med landodlade växter eller landuppfödda djur. Likaså är fiskens förmåga att använda foder för tillväxt enastående jämfört med andra produktionsdjur. Produktionen av odlad fisk är redan större än nötköttproduktionen och tillväxtfarten förutspås vara lika snabb i fortsättningen. På utvecklingsarbetet inom branschen satsas stort och samtidigt utvecklas branschen raskt och dess miljökonsekvenser är bättre under kontroll.

Förväntningarna på s.k. non-food-vattenbruk (t.ex. odling av alger) är stora med tanke på energi, foderråvaror och olika mervärdesprodukter. Det uppskattas att alger är det mest potentiella alternativet som råvara för biooljor på lång sikt. Arbetet med att utveckla non-food-vattenbruket har dock först inletts och det kräver betydande forsknings- och utvecklingsinsatser innan affärsmöjligheterna realiserar i bred skala.

Europeiska unionen satsar på blå tillväxt

Enligt Europeiska unionens strategi för blå tillväxt är haven och oceanerna drivkrafter för den europeiska ekonomin med stor innovations- och tillväxtpotential. Strategin identifierar vattenbruket som ett av de fem mest potentiella tillväxtområdena. Även enligt kommissionens blå tillväxtagenda för Östersjöregionen är vattenbruket ett av de mest lovande tillväxtområdena i Östersjöregionen.

Reformen av EU:s gemensamma fiskeripolitik tar upp utvecklingen av vattenbruket som fiskeripolitikens prioriterade område. Enligt unionslagstiftningen ska medlemsstaterna främja vattenbruksnäringen och skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt inom branschen. För att främja denna utveckling har kommissionen arbetat fram fleråriga riktlinjer. Medlemsstaterna ska ta fram nationella strategiska planer för vattenbruket och beskriva de åtgärder som förbättrar näringens verksamhetsförutsättningar till exempel genom att minska administrativt arbete.

Den gemensamma fiskeripolitikens finansieringsinstrument, Europeiska havs- och fiskerifonden, gör ekonomiska stöd möjliga till vattenbrukssektorn. Under programperioden 2014–2020 kan fondmedel anvisas för forskning, utveckling och investeringar.

Ökad efterfråga på vattenbruksprodukter i Finland

Fiskkonsumtionen har ökat i jämn takt i Finland. Livsmedelsfiskens totalmarknad uppgår till ca 80 miljoner kg. Av denna upptar laxfiskar drygt 30 miljoner kg. Den inhemska fiskens andel av konsumtionen har dock minskat betydligt och den ökande efterfrågan har i regel tillfredsställts med utländsk fisk. En knapp tredjedel av den fisk som vi konsumerar är inhemsk, största delen är utländsk odlad fisk. Detta beror på att det inhemska utbudet inte har mött den ökade efterfrågan i huvudsak på grund av restriktionerna i omvärlden. Efterfrågan på inhemsk odlad fisk är stark och stabil. Närmare två tredjedelar av den inhemska konsumerade fisken är för tillfället odlad. Enligt prognoserna kommer läget för sektorn fortsatt utveckla sig i en god riktning när efterfrågan på fisk som upplevs som en hälsosam produkt kommer att öka. Likaså får produktionens hållbarhet, närmast och inhemskt ursprung allt större vikt vid konsumentval. Dessa aspekter gynnar inhemskt vattenbruk.

Den finska fiskmarknaden bygger till en stor del på utländsk odlad fisk, i synnerhet på laxfiskar. Det årliga importvärdet är över 400 miljoner euro. Exporten av finska fiskprodukter är obetydlig. Vår handelsbalans för fiskprodukter visar underskott på över 350 miljoner euro. Genom att öka produktionen av inhemsk odlad fisk kan man snabbt minska beroendet av utlandsexport.

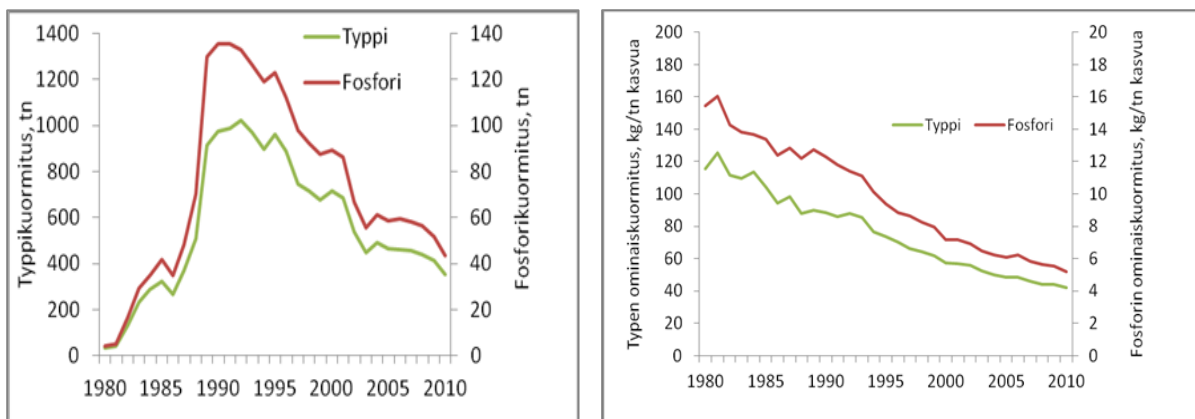
Vattenbruket har utvecklats hållbart redan länge

Vattenbrukets största miljökonsekvens i Finland är näringsbelastningen i vatten. I det finländska fastlandet var totalbelastningen ca 44 ton fosfor och 374 ton kväve år 2012. Detta är ungefär 1,1 % av totalbelastningen av fosfor och omkring 0,6 % av totalbelastningen av kväve.

Näringsutsläppen i vatten från fiskodlingar kan orsaka lokala eutrofieringsproblem. Största delen av näringsbelastningen kommer från vidareodling av livsmedelsfisk som i regel sker i Skärgårdshavets område. På Skärgårdshavet är fiskodlingens andel av totalbelastningen av fosfor ca 3 % och av totalbelastningen av kväve ungefär 2 %.

Sedan början av 1990-talet har vattenbrukets totalbelastning minskat med omkring 70 %. Två tredjedelar av minskningen är följd av branschens aktiva utvecklingsinsatser och i synnerhet av en effektivare foderanvändning, resten är följd av minskad produktion. Den specifika belastningen per ett kg fisk var år 2013 omkring en tredjedel av belastningen i början av 1980-talet.

Vattenbruksverksamhet kräver alltid ett tillstånd. Genom detta säkras man att verksamhetens miljökonsekvenser är anpassade efter miljöns bärkraft och tar man också i beaktande målsättningen för skötseln av vatten och hav.

Fiskodlingens totalbelastning (ton, fosfor med röd linje, kväve med grön) och specifika belastning (kg/ton odlad fisk) i det Fastlandsfinland 1980–2010.

Med hjälp av vattenbruksproduktionen har man samtidigt kunnat bevara flera utrotade bestånd av ädelfisk och stärka försvagade bestånd. En stor del av fångsten av för fisket viktiga fiskarter, såsom laxfisk, sik och gös, grundar sig på utplanteringar av odlad yngel. Verksamheten är dessutom närproduktion som tjänar den inhemska marknaden. Ytterligare har distributionen och lagringen ett litet ekologiskt fotavtryck.

Vattenbruket har stora multiplikatoreffekter

Vattenbruket ger arbetstillfällen och upprätthåller samhällsstrukturer samt tjänster i synnerhet i avlägsna områden där det är svårt att skapa arbete året runt. I hela landet har den inhemska odlade fisken stärkt förädlings- och distributionskedjan för färska fiskprodukter. Vidare har den goda tillgången och höga kvaliteten på fisk bidragit till ett bredare nätverk för detaljförsäljning, vilket också har lett till bättre utbud på vildfisk. För fiskförädlingsindustrin är regnbågsforell den viktigaste inhemska råvaran. En tillräcklig inhemska produktion har en direkt inverkan på fiskförädlingsindustrins verksamhetsbetingelser. Därtill ger vattenbruket näring som är tillgänglig för hela befolkningen och har flera nyttiga hälsoeffekter.

Vattenbruk är primärproduktion som fungerar utan produktionsstöd. Värdet på exporten av finländska fiskförädlingsprodukter och -teknologi är högre än värdet på importen av produktionsinsatserna (t.ex. foder och produktionsteknologi). Därutöver kompenserar den inhemska matfiskproduktionen import, dvs. effekten på handelsbalansen är positiv. För många avlägsna områden är verksamheten också av stor lokalekonomisk betydelse. Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet uppskattar att det ekonomiska värdet av vattenbrukets multiplikatoreffekter är ca fyrdubbelt större än värdet av vattenbruksproduktionen.

2. Möjligheterna till produktionens hållbara tillväxt

I statsminister Jyrki Katainen regeringsprogram, vilken enligt statsminister Alexander Stubbs regeringsprogram fortfarande är i kraft, har livsmedelsbranschen setts som en framtida tillväxtbransch inom vilken konkurrenskraften och samarbetet utvecklas i enlighet med riktlinjerna i den nationella livsmedelsstrategin och i redogörelsen om livsmedelspolitiken. Målsättningen i redogörelsen om livsmedelspolitiken som gavs år 2010 är att trygga lönsamheten och konkurrenskraften för den finländska livsmedelskedjan i den nya verksamhetsmiljön som kommer med klimatförändringen och den globala konkurrensen. Fiskeriprodukterna är en central del av den nationella livsmedelspolitiken med betydande tillväxtpotential.

Det är möjligt att utvidga vattenbruket t.ex. med lokaliseringsstyrning i de nuvarande produktionsområdena med dagens teknik. I inlandsvattnen och vid kusten finns också många områden som lämpar sig för denna endast lite belastande odling, till exempel för småskalig matfiskproduktion, odling av fiskyngel eller kräftor. I vissa av de här områdena – särskilt i den yttre skärgården – kan det vara möjligt att utvidga matfiskproduktionen.

En märkbar utvidgning av matfiskproduktionen kräver avancerad teknologi och öppnare havsområden. I planen för vattenbrukets lokaliseringsstyrning har identifierats nya produktionsområden i havsområdet där produktionen kan utökas väsentligt på ett hållbart sätt så att den ökade produktionen står i linje med vatten- och havsskyddsmålen.

I planerna för vatten- och havsvården enligt ramdirektiven för vatten och en marin strategi samt i Östersjökommissionens (HELCOM) åtgärdsprogram för Östersjön förutsätts att belastningen av näringsämnen till Östersjön minskar. Utgångspunkten i alla dessa planer är nåendet av ett gott tillstånd för vattnen och havet och upprätthållandet av ett gott tillstånd i de områden som redan nått det. Vid beredningen av lokaliseringsstyrningsplanen och anvisningen om miljöskydd vid fiskodling har dessa miljöskydds mål beaktats.

Odling i recirkuleringsanläggningar med liten miljöbelastning och utan beroende av naturförhållandena har ökat under de senaste åren. Denna odling har betydande tillväxtpotential eftersom näringsbelastningen är väl kontrollbar och eftersom den ger optimala odlingsförhållanden året runt. Vattenskyddet är således inget hinder för recirkuleringsodlingens kraftiga utökning. Lokaliseringen av dessa anläggningar styrs av andra faktorer än av naturvattnens tillstånd. Tillgången till vatten och energi samt eventuella fördelar som följer av anslutningen till annan verksamhet eller industri (industriell symbios) är viktiga faktorer. Riskerna i samband med ny teknologi och dyrare produktionskostnader jämfört med konventionell produktion utgör utmaningar.

Det nationella vattenbruksprogrammet 2015 och många andra utvecklings- och forskningsprojekt tar upp möjligheterna att kompensera vattenbrukets näringsbelastning genom att man använder foder tillverkat av östersjöfisk eller odlar musslor. Fiskfoder tillverkat av strömming eller vassbuk (östersjöfoder) gör det möjligt att cirkulera befintliga näringsämnen i Östersjön.

Antalet odlade fiskarter har ökat. Förutom regnbågsforell odlar man nu också nya arter såsom sik, gös, öring och stör. Även andra arter provas. Ett större antal arter och en etablerad odling av

dem möjliggör en konkurrenskraftig produktion av specialprodukter. Ekologisk fiskodling och användningen av frivilliga miljömärken ger en möjlighet att få synlighet på en marknad som är mättad med massprodukter.

3. Vattenbruksstrategi 2022 – vision och mål

Vision

I Finland finns en konkurrenskraftig och uppmuntrande omvärld för tillväxt och utveckling av en hållbar vattenbruksnäring och sektorer kring den

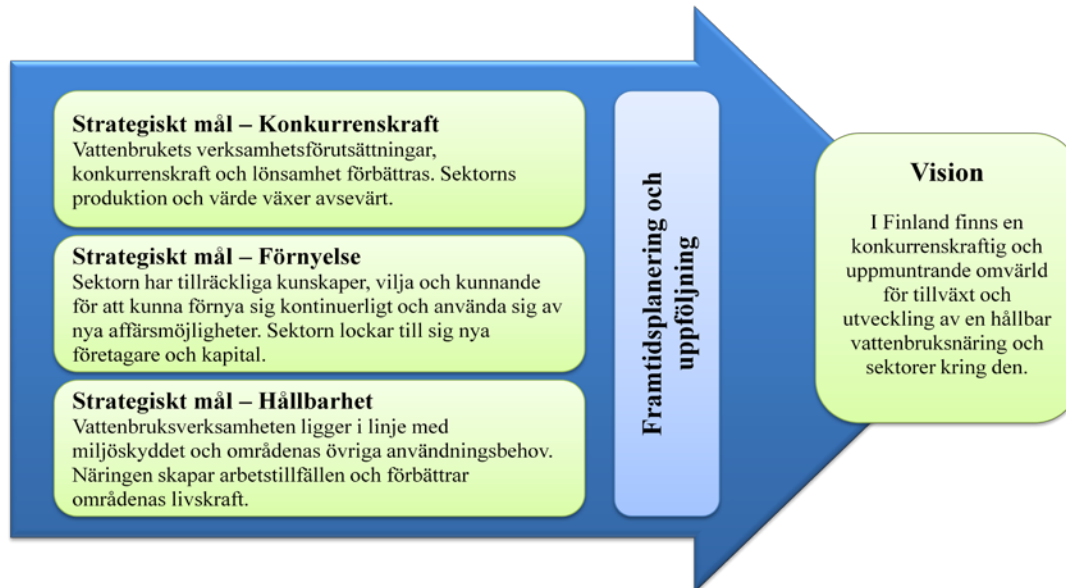
Mål

Strategins primära mål är att bygga upp en konkurrenskraftig verksamhetsmiljö som sporrar och ger möjligheter till en hållbar tillväxt och förnyelse inom branschen. Därför röjer de strategienliga åtgärderna hindren för branschens utveckling och främjar utveckling av hållbara handlingssätt. När det gäller en konkurrenskraftig verksamhetsmiljö, spelar en uppmuntrande reglering, djärva försök och en ökad konkurrens mellan aktörerna, vilket också hjälper att uppnå framgång även på exportmarknaden, en viktig roll.

Vattenbruksproduktionens ekologiska hållbarhet är ett villkor för att branschen ska utvecklas. Därför utgår utvecklingsarbetet från sammanjämkning av närings- och miljöpolitiken, vilket ger förutsättningar för en långsiktig utveckling och framgång. Produktionstillväxten ska ske så att den inte försämrar vattnets goda status eller riskerar att uppnå den. Målet är också att verksamhetens miljökonsekvenser minskar i förhållande till produktionen. Som ett långsiktigt mål är att vattenbruksnäringen är neutral vad gäller näringsämnesbalansen i Östersjön.

Det uppskattas att bättre verksamhetsförutsättningar medför en ökad och diversifierad produktion i det finländska fastlandet, vilket innebär att den årliga totala produktionskvantiteten stiger till minst 20 miljoner kg och att värdet är mer än 100 miljoner euro år 2022. Multiplikatoreffekterna är ca 350 miljoner euro.

Strategiska mål

Strategiskt mål 1 - Konkurrenskraft

Den centralaste frågan med tanke på att utveckla och förnya vattenbruksnäringen är att skapa en konkurrenskraftig verksamhetsmiljö. En fungerande och uppmuntrande lagstiftning, effektiv administration och finansiering som stödjer tillväxt och förnyelse, forskning och utveckling och ett fungerande utbildningssystem är de viktigaste faktorerna i en konkurrenskraftig verksamhetsmiljö.

Mål och indikatorer:

Mål	Indikator
1. konkurrenskraftig omvärld	Kvalitativ utvärdering åren 2015, 2019 och 2022 Kontinuerliga indikatorer: - ny produktion (antal tillstånd och deras produktionsvolym) - genomsnittlig giltighetstid för miljötillstånd i olika produktionsinriktningar - antal olika tillstånd som behövs för vattenbruk - genomsnittlig behandlingstid för tillstånd
2. Företagens konkurrenskraft och lönsamhet förbättras	Kvalitativ utvärdering om konkurrenskraftens utveckling åren 2015, 2019 och 2022 Kontinuerliga ekonomiska indikatorer - omsättning - nettoresultat - sällsättande effekt

3. Produktionen i Fastlandsfinland växer till 20 milj. kg och produktionens värde överstiger 100 milj. euro	Produktionens värde och volym
4. Multiplikatoreffekterna av vattenbruksproduktionen i Fastlandsfinland överstiger 350 milj. euro	Kvalitativ utvärdering

1.1 Fungerande och uppmuntrande lagstiftning och administration som tryggar hållbarheten

Lagstiftningen och de övriga administrativa styrmetoderna har en stark inverkan på sektorns konkurrenskraft. När det gäller sektorns långsiktiga hållbara utveckling är det centralt att de administrativa åtgärderna inte ogrundat styr utvecklingen i en viss på förhand bestämd riktning. Administrationen ska generellt stödja sektorns utveckling, konkurrenskraft, lönsamhet, likställd behandling och hållbara tillväxt samt se till att matproduktionen är socialt rättvis och ekologiskt hållbar.

Åtgärder:

- Det nationella tillståndssystemen (särskilt miljötillståndssystemet) med tillhörande administrativa handlingssätt och skyldigheter utvecklas i samarbete mellan myndigheterna och intressentgrupperna. Vid behov görs ändringar i lagstiftningen och i dess tillämpningspraxis. Målet är administrativt smidigare tillståndssystem och praxis som fungerar förutsägbart och skapar förutsättningar för sektorns tillväxt, en långsiktig verksamhet och investeringar. Detta ska ske utan att miljöskydds nivån försämras.
- Man utreder överlappningar av de administrativa skyldigheterna inom sektorn och möjligheterna att göra dem smidigare.
- Man ökar användningen av förhandssamråd samt aktörernas och förvaltningens skolning i ärenden som rör tillstånd.
- Man arbetar för att förbättra förutsättningarna för utveckling av ekologisk produktion.

1.2. Kanalisering av finansieringen till hållbar tillväxt

Åtgärder:

Europeiska havs- och fiskerifondens investeringsstöd riktas till investeringar som gäller vattenbrukets hållbara tillväxt och förbättrar konkurrenskraften.

Investeringsstöd beviljas särskilt för

- investeringar som främjar en hållbar tillväxt och förnyelse inom sektorn.
- tillämpning av frivilliga miljömärken och etablering av ekologisk produktion samt för diversifiering av produktionen och minskning av miljökonsekvenserna.

1.3. Riskhantering

Försäkringar som ges för vattenbruksverksamhet gäller försäkring av fast egendom. Utbudet av försäkringar för fiskbestånd är mycket begränsat. Försäkring av de i odling varande fiskbestånden skulle vara en central åtgärd för att förbättra riskhankteringen.

Åtgärder:

- Man utreder möjligheterna att ta i bruk det försäkringsstöd som möjliggörs i havs- och fiskerifonden. Stödet kunde sänka försäkringsavgifterna och främja utbudet av marknadsmässiga försäkringsprodukter.

Strategiskt mål 2 - Förnyelse

För att kunna stödja vattenbrukssektorns tillväxt, förutsätter man att sektorns aktörer har tillräckliga kunskaper, vilja och kunnande att förnya sig kontinuerligt samt för att ta tillvara nya affärsmöjligheter. Realtidsinformation, dialog och kunskaper om omvärlden är en förutsättning för att förvaltningen kan skapa en hållbar grund för en förnyelse av sektorn.

Mål och indikatorer:

Mål	Indikator
5. Branschen utnyttjar effektivt nya affärsmöjligheter	Utvecklingen av produktionens värde och volym samt produktionskapaciteten i olika teknologier och produktionsstrategier - kassodling - genomflödesodling - vattencirkulationsodling - odling i öppna havet - ekologisk produktion och miljöcertifierad produktion - nya arter - produktion av yngel och rom - produktion av alger Kvalitativ utvärdering av diversifieringen inom branschen och ibruktagandet av nya innovationer under åren 2015, 2019 och 2022
6. Företagen, forskningen och andra intressentgrupper samarbetar i nätverk för att utveckla branschen	Kvalitativ utvärdering av nivån och resultatet av samarbetet under åren 2015, 2019 och 2022

2.1. Forskning och utveckling

Åtgärder:

- Tillsammans med intressentgrupperna görs upp och genomförs ett flerårigt innovations- och utvecklingsprogram med stöd av den Europeiska havs- och fiskerifonden som stödjer

tillväxten av ett hållbart vattenbruk. Målet är att genom samarbete mellan näringen, administrationen, forskningen och miljöexperterna bygga upp ett kompetensnätverk som skulle stöda en tillväxt och förnyelse av branschen samt skapandet av ny näringsverksamhet.

- Man förstärker förvaltningens, intressentgruppernas och forskningens internationella samarbete särskilt inom Östersjöområdet och norden.
- Man använder andra nationella och internationella finansieringskällor för utveckling av vattenbrukssektorn.

2.2 Livslång inläring och ett fungerande utbildningssystem

Åtgärder:

- Man ser till att yrkes- och högskoleutbildningen producerar kunnigt folk som tillväxten av vattenbruksproduktionen förutsätter.
- Man bidrar till utbyte av erfarenheter och kompetensöverföring inom företagsverksamheten och forskningen (nätverksbildning nationellt och internationellt).
- Man utvecklar utbudet av utbildning i Östersjöområdet i samarbete med andra länder.

2.3 Sälj- och exportfrämjande åtgärder samt marknadsföring och ökad medvetenhet

Åtgärder:

- Man förbättrar sektorns synlighet och insatser som hjälper produkterna från Finlands vattenbruksnäring att särskiljas på den finländska marknaden och genom vilka näringen får tillträde till nya marknadsområden.
- Man ser till att man har tillgång till uppdaterad information om sektorns ansvarsfullhet, produktionens närhet, ekonomiska betydelse och miljökonsekvenser.

2.4 Framtidsplanering och övervakning

Med framtidsplanering och övervakning förbättras sektorns beredskap att utnyttja nya möjligheter och förmåga att reagera på ändringar i omvärlden samt förvaltningens beredskap att stöda denna utveckling.

Åtgärder:

- Man startar inom ramen för den Europeiska havs- och fiskerifonden en övervakning och framtidsplanering av den nationella fiskeripolitiken. Med hjälp av information från denna ökar man effekterna och öppenheten av förvaltningens verksamhet samt främjar dialogen om fiskeripolitiken mellan förvaltningen och intressentgrupperna.

Strategiskt mål 3 - Hållbarhet

Vattenbruksproduktionens ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarhet är verksamhetens grundläggande förutsättning. Tillväxten av vattenbruksproduktionen ska ske i harmoni med vattenkvalitetskraven och de övriga miljömålen. Branschens tillväxt skapar nya arbetstillfällen särskilt i avlägsna områden. Att öka självförsörjningsgraden när det gäller fisk samt användningen av inhemskt protein i fiskfoder förbättrar Finlands handelsbalans och stärker livsmedelsförsörjningen.

Mål och indikatorer:

Mål	Indikator
7. Vattenbrukets tillväxt sker i harmoni med de skyldigheter som gäller vattenkvaliteten och andra miljömål (ekologisk hållbarhet)	Indikatorer för vattenbrukets miljöeffekter <ul style="list-style-type: none"> - Produktionens totala, specifika och nettobelastning av näringsämnen - Användningen av antibiotika - Verksamhetens lokalisering Kvalitativ utvärdering av utvecklingen av verksamhetens miljöeffekter under åren 2015, 2019 och 2022
8. Företagsverksamheten har beredskap för klimatändringen och fiskhälsoläget i Finland är gott	Observerat antal av fisksjukdomar och fiskdöd Förluster förorsakade av extrema klimatförhållanden (fiskbestånd och infrastruktur)
9. Uppbyggande dialog mellan olika intressentgrupper (social hållbarhet)	Kvalitativ utvärdering under åren 2015, 2019 och 2022
10. Finlands självförsörjningsgrad på fisk stiger och tillverkningen av fiskfoder grundar sig i huvudsak på inhemska råvaror	<ul style="list-style-type: none"> - Den finländska odlade fiskens andel av finländarnas fiskkonsumtion - Ursprunget för råvarorna i det fiskfoder som används i Finland

3.1 Kontrollen av verksamhetens miljökonsekvenser

Åtgärder:

- Man bidrar till att vattenbrukets lokaliseringstyrning beaktas i havsområdesplaneringen och landskapsplanerna. Man utvecklar tillståndssystemet och -anvisningarna för att främja förverkligandet av lokaliseringstyrningen och tillämpandet av bästa praxis.
- Man utvecklar verktyg som utnyttjar geografisk information för att användas av tjänstemän och fiskodlare.
- I samarbete med myndigheterna och intressentgrupperna tar man fram en lösningsmodell som uppmuntrar odlingsanläggningar till näringsutsläppskompenserande insatser som

samtidigt förbättrar konkurrenskraften på frivillig väg och särskilt ibruktagandet av ett östersjöfoder.

- Man främjar tillgängligheten av områden som lämpar sig för vattenbruksnäringen

3.2 Att förbättra beredskapen för klimatförändringen och att säkra ett gott fiskhälsoläge

Åtgärder:

- Man förbättrar beredskapen för extrema klimatsituationer och försöker minimera riskerna de förorsakar för vattenbruket.
- Man uppdaterar den nationella fiskhälsa 2008 -strategin.
- Man arbetar aktivt på nationell nivå och på EU-nivå för att bevara det goda fiskhälsoläget. Forskningen av fisk- och kräftsjukdomar och utvecklingsarbetet samt dess finansiering riktas så att man försöker få kontroll över också de sjukdomar som inte enligt djursjukdomslagstiftningen betraktas som sjukdomar som ska bekämpas, men som orsakar stora ekonomiska förluster för företagsverksamheten.

3.3 Utveckling av övervakningen

Åtgärder:

- Med hjälp av övervakning av vattnen utreds miljökonsekvenserna av vattenbruket. Det ska tas fram en utredning om hur systemet för att övervaka vattnen inom fiskodlingen fungerar samt om utvecklingsbehoven. Den allmänna anvisningen för skyldigheten att övervaka vattnen inom fiskodlingen uppdateras. Målet är att övervakningsskyldigheterna är rimliga och att de är rätt anpassade efter företagsverksamhetens miljökonsekvenser och att övervakningen och rapporteringen sker enligt samma principer i hela landet.

3.4 Ansvarsfull foderproduktion

Åtgärder:

- Man främjar ökad användning av vegetabiliska och animaliska inhemska eller från Östersjöområdet varande råvaror (t.ex. strömming, mörtfisk och bondböna) i fiskfoder samt fokuserar forsknings- och utvecklingsinsatserna för att uppnå detta mål.
- Man främjar åtgärder för att förbättra foderråvarornas spårbarhet och säkerställer att fiskråvaran bygger på hållbara fiskbestånd som förvaltas enligt internationellt godkända grunder.

4. Tillämpning och övervakning av strategin samt framtidsplanering

Vattenbruksstrategin ska verkställas i verksamheten av de statliga myndigheterna. Ansvar för strategins genomförande ligger hos jord- och skogsbruksministeriet. Ministeriet samarbetar med övriga ministerier. Strategin styr närings-, trafik- och miljöcentralernas och regionförvaltningsverkens verksamhet och har genom resultatstyrningen och samarbets- och finansieringsverksamheten också effekter för verksamheten av flera andra instanser. Strategin utökar myndighetsverksamhetens effektivitet och genomskinlighet.

Vattenbruksstrategin genomförs under åren 2015–2022. Arbetet koordineras av jord- och skogsbruksministeriet som också har huvudansvaret för strategins genomförande. De övriga ansvariga instanserna är miljöministeriet, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral och Livsmedelssäkerhetsverket Evira. Jord- och skogsbruksministeriet har ansvaret för utveckling av näringsverksamhetens förutsättningar, kanalisering av finansieringen, uppföljning av strategins utfall samt för framtidsplaneringen. Miljöministeriet svarar för att utveckla miljöregleringen och säkerställa den ekologiska hållbarheten. Naturresursinstitutet framställer aktuell information om sektorns utveckling och konsekvenser och administrerar forsknings- och utvecklingsprogrammet som finansieras av Europeiska havs- och fiskerifonden. Finlands miljöcentral producerar information om sektorns ekologiska effekter. Evira följer upp utvecklingen av fisksjukdomsläget samt mängderna läkemedel som används i produktionen.

I detta arbete anlitas vattenbrukets utvecklingsgrupp som består av företrädare för intresseorganisationen och branschföretag, administration, miljötillståndsmyndigheter, forskning och miljöorganisationer. Gruppen bedömer årligen utfallet av strategin.

Med framtidsplanering kan man förutse sektorns utveckling samt utnyttja nya möjligheter och förbereda sig för eventuella problem bättre än i dag. Informationen om den framtida utvecklingen hjälper särskilt administrationen och forskningen att stödja branschens utveckling. Framtidsinformationen är också av vikt när det gäller internationell verksamhet och speciellt inflytandet på EU-lagstiftningen. Framtidsplaneringsprocessen är ett led i övervaknings- och planeringsprocessen i Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program. På nationell nivå utvecklas processen genom att stärka administrationens och forskningens internationella samarbete i synnerhet i Östersjöområdet.

Principbeslutet har inga direkta effekter på statsbudgeten. Principbeslutet genomförs med nationella medel och medel som ingår i Finlands åtgärdsprogram för den Europeiska fiskeri- och havsfonden inom ramen för statsfinanserna och statsbudgetarna.

5. Tillämpning av strategin, identifiering och förebyggande av risker

Ett viktigt mål för vattenbruksstrategin är stöda åtgärder som skapar förutsättningar för en hållbar tillväxt i branschen. Arbetet med att genomföra strategin är förknippat med olika risker. Primära risker handlar om att administrationen inte förmår forma en konkurrenskraftig verksamhetsmiljö för sektorn och sektorns tillväxt uteblir. Då är samhällets satsningar på branschens hållbara tillväxt onödiga. Sannolikheten av denna risk minskas genom att man

engagerar alla de viktigaste intressentgrupperna i arbetet med att genomföra strategin och utveckla branschen i allmänhet. Detta leder till lösningar och ett målmedvetet utvecklingsarbete som alla aktörer kan förbinda sig till. Vidare kan man med hjälp av en kontinuerlig övervakning och framtidsplanering göra sig beredd att ändra strategins angreppssätt och prioriteringar vid behov.

De risker som hänför sig till branschens tillväxt gäller hantering av produktionens ekologiska konsekvenser, marknadsrisk, fiskhälsa och de ekologiska och ekonomiska riskerna kring ny teknologi i allmänhet. Produktionens ekologiska konsekvenser och risker beaktas genom miljötillstånd. Miljökonsekvenserna följs upp med hjälp av systemet med övervakningsskyldighet. På detta sätt är det möjligt att ingripa snabbt i fall av oväntade konsekvenser.

Hantering av marknadsrisk vid produktion förbättras genom att man utvecklar uppföljningen av den internationella och inhemska fiskhandelsmarknaden. Naturresursinstitutet analyserar årligen fiskhandelns utveckling och producerar framtidsinformation om handelns utvecklingstrender. Detta ger bättre möjligheter att förutse eventuella marknadsstörningar och ta hänsyn till dessa risker även vid fokusering av offentliga stöd.

En av de viktigaste konkurrensfördelarna är att bevara det goda fiskhälsoläget. Hantering av riskerna kring hälsoläget förbättrar man genom att fokusera forskning och utveckling på förebyggande åtgärder, t.ex. utveckling av vaccinationer och system och tekniker för behandling av vatten.

De identifierade potentiella nya teknologier (högvatten- och recirkuleringsteknologier) är förknippade med risker som gäller teknologiernas funktion och ekonomiska lönsamhet. Det är inte heller säkert att de nya teknologierna och funktionerna är säkra med tanke på ekologisk hållbarhet. Dessa risker hanterar man och minskar risknivån med en målmedveten satsning på forskning och utveckling. Forskningens och sektorns gemensamma långsiktiga forskningsprogram hjälper att tackla utvecklingshinder och avhjälpa problem på ett målmedvetet sätt. Det internationella samarbetet stärker forskningens förmåga och resurser att lösa utmaningar som hänför sig till förnyelsen inom sektorn.

Sektorn ska ha beredskap att klara av oväntade problem (stormar, söndriga anordningar) genom att teckna kommersiella försäkringar.

Fiskar som rymmer från odlingen är inte något stort problem i Finland. När man börjar odla nya arter, kan situationen förändras. För att vara beredd på det här, inleds odlingen av nya arter i regel i samarbete med Naturresursinstitutet på ett kontrollerat sätt med hjälp av riskhantering och med beaktandet av EU:s lagstiftning om främmande arter. Även klimatförändringen kan leda till förändringar i det gällande läget, till exempel att regnbågsforell börjar föröka sig i naturen. För denna risk bereder man sig genom övervakning. Vid behov kan man börja använda sterila bestånd i odlingen.

6. Strategins förhållande till Europeiska havs- och fiskerifonden

Jord- och skogsbruksministeriet svarar för att genomföra och övervaka såväl vattenbruksstrategin som fondens operativa program. Strategins mål är att skapa en konkurrenskraftig och hållbart växande vattenbruksnäring med hjälp av politikåtgärder. Målet för Europeiska havs- och fiskerifondens nationella operativa program är att allmänt förbättra den finska fiskerihushållningens konkurrenskraft och hållbarhet och stödja sektorns förnyelse genom att avsätta och bevilja offentlig finansiering för investerings-, utvecklings- och forskningsprojekt som bidrar till en hållbar tillväxt och utveckling inom sektorn.

Vattenbruksstrategins och fondens mål är förenliga och kompletterar varandra. Den kontinuerliga framtidsplaneringen och övervakningen i fondens operativa program stöder genomförandet av vattenbruksstrategin. Övervakningsprocessen producerar aktuell information om utvecklingen av vattenbruksnäringen och dess miljökonsekvenser samt förändringar i omvärlden. Med hjälp av den kontinuerliga övervakningen får man helhetsmässig information om verksamhetens utveckling och förvaltningens verksamhet samt effekterna av det offentliga stödet.